

ת"א (פתח-תקוה) 632/94 - עזבון המנוח משה דיאמנט

נ' חנה ריף

1. עזבון המנוח משה דיאמנט ז"ל
2. יוסף דיאמנט
3. שמואל דיאמנט
4. נחום דיאמנט
5. חיה פיש
6. אהרון דיאמנט
7. מתיתיהו (זאב) דיאמנט

נגד

1. חנה ריף
2. כלל - חברה לבטוח בע"מ

בבית משפט השלום בפתח-תקוה

[10.1.99]

לפני השופט ישעיהו שנלר

עו"ד פרויליך - בשם התובעים
עו"ד שטיין - בשם הנתבעות

פסק-דין

השופט ישעיהו שנלר

רקע עובדתי - המחלוקת

1. המנוח משה דיאמנט ז"ל (להלן - המנוח), יליד 1913, נפגע בתאונת דרכים ביום 23.9.93. הנתבעים 2-7 הינם יורשיו (להלן - היורשים).

המנוח שהיה קשיש בעת התאונה, נפגע בראשו באופן קשה. הוא אושפז בבי"ח בלינסון ממועד התאונה ועד 29.9.93. במהלך אישפוזו, הופיעו המטומה סביב עין שמאל וכאבי ראש. בבדיקת CT הוברר, כי המנוח סובל מדימום במוחו.

הרופאים המטפלים, חשדו בהיווצרות פיסטולה והמנוח הוטס ביום 13.10.93 לבי"ח האוניברסיטאי בניו-יורק, במטרה להתערבות רפואית, לסתימת הפיסטולה.

אולם, שם הוחלט שלא לבצע את ההתערבות הרפואית, והמנוח הוחזר ארצה ב- 17.10.93 (להלן - הנסיעה), ואושפז בשנית, בבי"ח בלינסון, עד ליום 4.11.93. משם הועבר המנוח ביום 5.11.93 לבי"ח סינופיס, וביום 9.12.93 הלך המנוח לעולמו.

2. התובעים בתביעתם, טענו, כי המנוח הוטס לארה"ב לפי המלצת רופאיו בבית החולים בלינסון וכי מותו נגרם כתוצאה ישירה מהתאונה.

הנתבעות טענו בכתב הגנתן, כי הנסיעה לא היתה נצרכת ונעשתה לפי בקשת בני המשפחה. עוד נטען כי מותו של המנוח אינו קשור לתאונה.

הנתבעות לא הכחישו החבות בגין התאונה אולם טענו כי לאור האמור לעיל, אין הן חבות בפיצוי התובעים באשר נדרש על ידם.

3. בהסכמת הצדדים, מונה ד"ר ניסים רזון נירוכירוג, כמומחה בתיק זה (להלן - המומחה). המומחה התבקש לחוות דעתו בשאלות כדלקמן:

- א. האם מות המנוח, נובע במישרין בפגיעתו בתאונה או שמא מבעייה רפואית אחרת.
 - ב. אם התשובה לשאלה האמורה שלילית "דהיינו שמנוח לא נפטר כתוצאה מהתאונה, מה היה שיעור נכותו הרפואית כתוצאה מפגיעתו בתאונה, ביום מותו".
 - ג. האם היתה הצדקה לנסיעה לשם שקילת התערבות ניתוחית.
4. המומחה בחוות דעתו השיב לשאלות שנשאל כדלקמן:
- א. המוות אינו קשור ישירות לתאונה.
 - ב. נכותו הרפואית של המנוח הינה מעל מאה אחוז.
 - ג. היתה הצדקה לנסיעה לניו-יורק.
- ב"כ הצדדים הגישו תחשיבי נזק לבית המשפט וטרם ההוכחות הצהיר ב"כ הנתבעות: "מקובל עלי כי אם חוות הדעת תעמוד ככתבה וכלשונה על כל מסקנותיה הרי ביחס לגובה הנזק יהיה מקובל הדרישה של התובעים" (15).
- הדיון נסוב בשאלה השלישית, דהיינו אם היתה הצדקה לנסיעה. התובעים בסיכומיהם, תומכים בממצאי המומחה ומבקשים כי בית המשפט יקבע כי אכן היתה הצדקה לנסיעה, וכי על כן על הנתבעות, לפצותם על מלוא נזקיהם, כולל ההוצאות הקשורות לנסיעה. כן הם עותרים, לזכות את התובעים בכל הקשור לנזק שאינו נזק ממון, הן בקבוע בדין בגין אשפוזו של המנוח והן בגין נכותו. הנתבעות בסיכומיהן, טוענות, כי למנוח לא נערכו בדיקות אלמנטריות טרם הנסיעה, בדיקות אשר אם אכן היו נערכות היו מיייתרות את הנסיעה וכי ההחלטה על הנסיעה לא התקבלה בגין המלצת הרופאים המטפלים, בבית החולים בלינסון. כן נטען על ידן, כי ההוצאות הנדרשות מופרזות וכן כי אין לפצות בגין אישפוז בשעה שהנכות הרפואית הינה מאה אחוז.

חוות דעת המומחה

5. המומחה נסמך על התיעוד הרפואי שהוצג בפניו. בהתאם לחומר זה הוא מציין כי תוך אישפוזו של המנוח בב"ח בלינסון ".... הופיעה כימוזיס (אודם של הריריות והעפעפים) בלט עין שמאל, ואוושה בראש שנשמעה היטב.... הרופאים חשדו בהיווצרות פיסטולה (נצור= מעבר ישיר בלתי טבעי) בין עורק התרדמה (קרטיס) לבין הגת המחילתית.... משמאל. CT הראה בלט עין וגודש בוריד האופתלמי... לאישור סופי של האבחנה נעשתה אנגיוגרפיה מוחית (צינטור כלי דם המוח) שהדגימה אמנם פיסטולה קרוטידית-קוורנוזית....".
- הוא מוסיף "בשלב זה ביקשה המשפחה (כנראה לאחר התייעצות רפואית) להעבירו לניו-יורק לשם טיפול בפיסטולה. יש לציין כי סוג התערבות שאמורה היתה להתבצע בניו-יורק.... איננה מבוצעת בארץ".
- בהתאם למסמכים שהוצגו למומחה הוא מתאר את אשר אירע בניו-יורק כדלקמן:
- "בהגיעו למרכז הרפואי בניו-יורק נבדק החולה והרופאים, שם, הגיעו למסקנה כי הפיסטולה הינה בעלת זרימה נמוכה וגם לא שמעו איוושה. בהמשך הגיעו למסקנה כי הפיסטולה עברה תרומבוזיס (סתימה). בנוסף, עקב היותו חולה לב קשה, היוותה ההתערבות המשוערת (בלון מתנתק....), או טיפול אפשרי אחר על ידי יצירת תסחיף מבוקר לסתימת הפיסטולה, סיכון גבוה לחייו. לפיכך הוחזר... ארצה....".
- בקובעו כי היתה הצדקה לנסיעה מסביר המומחה "פיסטולה... גורמת ל"גניבת דם" מהמוח הסמוך, אשר סובל מחוסר אספקת דם יחסית, על מוח פגוע מקודם, "גניבת הדם" יכולה היתה להחמיר מצב החולה. פרט לנזקי העין... יכולה פיסטולה כזו לגרום לזרימת דם מוגברת לכיוון הלב ולהעמיס עליו נפח דם גבוה יחסית. מצב זה יכול היה לגרום למעמס גבוה ונזק ללב. אך עובדה שהפיסטולה נסתמה מעצמה, מנעה סיבוך זה. רופאי המחלקה בבלינסון שמעו איוושה ואילו אלו בניו-יורק לא שמעו. דהיינו בפרק הזמן עד להגיעו... לניו-יורק נוצר, כנראה, קריש דם בפיסטולה והיא עברה סתימה... ברור שעם מצב כזה אין צורך להתמודד בצורה כירורגית רדיולוגית, בעיקר אם יש כבר עיוורון והחולה בעל סיכון ניתוחי גבוה.

תרומבוזיס של פיסטולה היא נדירה אך קיימת...", תוך שהמומחה מביא אסמכתא לאמור. (ההדגשות בחוות הדעת הינן במקור - י.ש.).

6. הואיל והנתבעות, בסיכומיהן, לא חלקו על עצם מסקנתו של המומחה בדבר היות הנסיעה מוצדקת באופן העקרוני, אלא טענו כי אם היו מבוצעות בדיקות מוקדמות, אזי היתה מתייתרת הנסיעה, אתיחס אף אנוכי, בעיקר, לטיעון זה.

המומחה בחקירתו הנגדית, מאשר כי אכן אין לו מידע ישיר בדבר התייעצויות שנעשו ביחס לנסיעה וטיבן. אולם הוא משער כי חייבת היתה להיות הוועצות רפואית טרם נסיעה שכזאת (17).

המומחה מבהיר כי אכן המנוח סבל ממצב גופני קשה בגין מחלות הרקע, אולם הוא שם את הדגש על ביטול ההתערבות הרפואית, בכך שהטבע עשה את שלו, בהשאלה מלשונו של המומחה. דהיינו, שאכן שני גורמים היו צריכים להבחן טרם ההתערבות הרפואית. האחד, מצבו הכללי של המנוח והשני אם אכן, הפיסטולה עדיין קיימת. יחד עם זאת הגורם השני, לדעת המומחה, הוא הגורם הדומננטי "אם הייתי אומר שהטבע לא עשה את שלו, ויש בעיות וסקולריות, לעיתים נדירות אנחנו מבטל את הניתוח..." (18). יחד עם זאת הוא מאשר כי אכן מאז שמיעת האיוושה ב- 1.10.93 ועד לנסיעה ב- 13.10.93 אין רישום של בדיקת שמיעת האיוושה ואיבחון אם הזרימה קיימת או לאו. לשאלת בית המשפט הוא מסביר כי "סתיומה טבעית כזו היא נדירה, אבל קיימת. אני ראיתי אולי 5 מקרים כאלה, אף אחד מהם לא נסתמה באופן עצמאי... אותי גם הפליא שזה הופיע... יכול להיות שזה הופיע בזמן הטיסה, יכול להיות יום או יומיים לפני הטיסה. אני לא יודע. סביר שצריך לבדוק לפני הנסיעה עוד פעם, אבל בדר"כ לא, לאור הנתונים של הצינתור, שאמנם לא עמדו לרשותי" (19). עם זאת הוא מסביר כי לא היה מקום לצינתור סמוך לנסיעה אלא רק לבדיקת האיוושה, ושוב "הואיל והדבר נדיר, הרבה אנשים לא היו ניגשים שנית לבדוק" (שם).

הוא שולל שההתערבות היתה מסכנת את חיי המנוח, תוך שהוא שולל מכל וכל אפשרות של ביצוע האמור בארץ. אכן בסיום חקירתו על ידי ב"כ הנתבעות הוא מאשר "לדעתי, אם נכנסים להנחות, אז אם מניחים שלא היה מידע וכל ההנחות שלך נכונות, אולי הנסיעה היתה מיותרת" (23). אולם, בסיכום דבריו, בתשובותיו לב"כ התובעים הוא מציין "אני לא חוזר בי מהאמור בחווה"ד פרט לבדיקה הקרדיולוגית. ייתכן שגם קרדיולוג היה אומר שאין בעיה ואפשר להטיס את החולה. השוני בחווה"ד שלי הוא שאני הייתי עושה בדיקה נוספת קרדיולוגית, ובדוק את ענין האיוושה. אם האיוושה היתה נשארת והקרדיולוג היה מתיר - היתה הצדקה מלאה לנסיעה. נכון שאני מכיר רופאים שלא היו עומדים על הבדיקות האלו" (24).

7. נכדו של המנוח, מר אליהו דיאמנט שהעיד בפני טען, כי נערכה התייעצות עם רופאי המחלקה בבי"ח בלינסון, טרם הנסיעה, וכי אף רופא מהמחלקה התלווה לנסיעה. בחקירתו הנגדית הוא מעיד כי היה נוכח בהתייעצות וכי "פרופ' רפפורט וד"ר מיחוביץ המליצו לקחת את סבא לארה"ב" (27). עוד הוא מעיד כי את שמו של הרופא בארה"ב שמע מרופאי המחלקה בארץ, וכי מהם שמע שהמנוח כשיר לנסיעה. לשאלה, מדוע לא נערכה בדיקה קרדיולוגית, הוא משיב כי מעת שנאמר להם כי בארץ אין אפשרות לבצע ההתערבות הרפואית וכי נאמר שהמנוח כשיר לנסיעה, די היה בכך.

בפני בית המשפט הוצגו שני סיכומי מחלה מבית החולים בלינסון, אשר נערכו על ידי ד"ר ג'קסון אשר התלווה לנסיעה. בראשון צויין כי "לפי בקשת המשפחה החולה הוטס לחו"ל...", אולם בסיכום היותר מאוחר הושמט משפט זה.

פרופ' רפפורט בחקירתו הראשית מעיד כי הוא מניח שאם היתה התייעצות עמו או המלצה שלו, הדבר היה מוצא ביטוי ברישומים וכי במקרה שכזה הם אף היו אחראים ביחס לנסיעה. אולם אין הוא יכול לאמת או להכחיש שיחות שנהלו עמו 5 שנים טרם עדותו. מסקנותיו נובעות מהרישומים בלבד. אולם, בחקירתו הנגדית, הוא מאשר כי גם היה מצפה כי יהיה רשום שהחולה הוטס על דעת עצמו.

אין לו הסבר מדוע השוני בסיכומי המחלה. כן הוא מאשר כי ד"ר ג'קסון היה רופא במחלקה וכי "כשאתה שואל אם נהוג במחלקתי כשמדובר על מתמחים, להתייעץ עם מנהל המחלקה ברוב פרוצדורות הטיפול בחולים - או עם מנהל מחלקה או עם רופא בכיר במחלקה. כשאתה אומר שבדאי מתייעצים בשיחורור של חולים מביה"ח - נכון".

דיון

8. מחוות דעתו של המומחה ומחקירתו הנגדית, ניתן לקבוע כי אכן, הפיסטולה נגרמה בגין התאונה, וכי על כן נצרכה התערבות רפואית. כן ניתן לקבוע כי התערבות רפואית שכזו, לא היתה נהוגה בארץ באותה עת. כן ניתן להסיק, כי אכן הטבע עשה את שלו, וכי סתימת הפיסטולה אירעה בדרך הטבע וללא התערבות רפואית. אין אנו יודעים מהו המועד בו אירע הדבר. עם זאת, נעלה מכל ספק, כי אם היתה נערכת בדיקה של האיוושה, ממש סמוך לנסיעה ואם היה מתגלה שאכן, הפיסטולה נסתמה, או אף שהזרימה נמוכה - לא היתה מבוצעת הנסיעה.

שונים הדברים בכל הקשור לבדיקה הקרדילוגית. אכן, נדרשת, לכאורה, בדיקה שכזאת. אולם, אין לקבוע לאור האמור, כי אם היתה מבוצעת שכזו - ממש סמוך לנסיעה אכן לא היתה מבוצעת הנסיעה. נראה, שלפחות, לפי דברי המומחה, חרף מצבו הכללי של המנוח עובר לנסיעה, הגורם הקובע הינו האיוושה והפיסטולה וכי אכן, לאחר גילוייה, היה מקום לבצע את ההתערבות הרפואית. אמנם, המומחה מציין את מצבו של המנוח כגורם נוסף להעדר התערבות, אולם גם הוא שם את הדגש על כך שבחול"ל הסתבר כי האיוושה אינה בנמצא.

בחינת דברים אלו נצרכת גם בחינת שאלת היעוץ וההמלצות, שקבלו או לא קיבלו, קרובי המנוח, טרם הנסיעה. צודק ב"כ הנתבעות כי מהראוי היה להעיד מי מילדי המנוח אשר עמד בקשר ישיר עם הרופאים ולא את הנכד בלבד. כן צודק הוא שמהראוי היה לזמן לעדות את אותו ד"ר ג'קסון עורך הסכומים הרפואיים והרופא שהתלווה למנוח ובני משפחתו שנסעו עמו לחול"ל.

חרף זאת, דומני שאין בכך לדחות את טיעוני התובעים בנושא זה.

כפי שמציין המומחה הן, בחוות דעתו והן בחקירתו, סביר הוא שהמשפחה קיבלה ייעוץ רפואי טרם הנסיעה לחול"ל. לשם כך, אף אין צורך בסברת מומחה רפואי דווקא. ברור לכל, כי בהתחשב בגילו של המנוח ומצבו הקשה עובר לנסיעה לחול"ל, על העלויות הכרוכות בנסיעה שכזו, לא היתה המשפחה בוחרת בנסיעה שכזו, טרם שבררו, ברור היטב, הן אם ניתן לקבל הטיפול הנדרש בארץ או לאו, והן סיכויי ההצלחה מול הסיכונים הכרוכים הן בנסיעה והן בהתערבות הרפואית, מאידך. גם עצם הצטרפותו של רופא המחלקה לנסיעה, מחזק את אשר נטען על ידי נכדו של המנוח. לענין זה יש לציין, כי פרופ' רפפורט, אינו יכול להכחיש בודאות כי אכן בוצעה התייעצות במחלקה. כל שיכול הוא להסיק, הינו סבירות קיום התייעצות שכזו, על סמך המסמכים. לענין זה, אין אני מקבל את השערות ב"כ הנתבעות, כאילו בגין ה"רווח הכספי" מהנסיעה, פעל ד"ר ג'קסון כאשר פעל.

מסקנתי הינה איפוא, כי קרוב לודאי שחרף האמור במסמכים שהוצגו בפני, נערכה התייעצות גם עם גורמים רפואיים בבית החולים בלינסון. אולם, אף אם לא נערכה התייעצות כשזו, ברי לי, שנערכה התייעצות רפואית עם גורמים אחרים.

בכל מקרה, ברי לי כי המשפחה לא החליטה על דעת עצמה, כי מהראוי לבצע את הנסיעה חרף גילו, מצבו הקשה והעלויות הכרוכות בנסיעה שכזו.

לענין זה, באה חוות דעתו של המומחה ומהווה אסמכתא לכך, שאכן היה מקום לבצע את הנסיעה.

משהגעתי למסקנתי זאת, הרי חרף כל הנטען על ידי ב"כ הנתבעות - ואף אם הייתי קובע כי אכן היה מקום לעריכת בדיקות מוקדמות נוספות אלו או אחרות טרם הנסיעה, ואשר ייתכן כי אם היו נערכות, היתה הנסיעה נמנעת - אין לבוא בטרוניה בנושא זה כלפי התובעים.

מעת שאני מקבל את קביעת המומחה כי הנסיעה היתה נצרכת, וכשמדובר בענין של ימים - הרי אף אם רופא זה או אחר לא ביצע בדיקה מוקדמת בכלל או בדיקה מוקדמת נוספת, אין לקבוע בגין כך, מחדל של התובעים, שבגין כך יש לשלול את אשר מבוקש על ידם. מחדל זה, ככל שקיים, אינו של התובעים, אלא של הרופאים שהיו קשורים לנסיעת המנוח. יתר על כן, מעת שהומלץ למשפחה על הנסיעה, שוב אין זה מענין המשפחה לברר ולבחון קיום בדיקות נוספות. כלום יכול להניח מאן דהוא, כי אם היו מודעים התובעים לכך שניתן לבצע בדיקה נוספת אשר יכול ותייתר הנסיעה לא היו עושים כן. כן, אין להתעלם מכך, שהמומחה עצמו קובע כי סתימה בדרך הטבע, הינה נדירה וכלל לא בטוח שבטוח ימים כה קצר היה מעלה על דעתו רופא זה או אחר, לסבור, שמא אכן אירעה סתימה שכזו. אף המומחה עצמו היה מופתע מאשר אירע. ודוק, מי יתקע לידינו, שאכן הסתימה אירעה טרם הטיסה.

9. ב"כ הנתבעות נסמך על פסיקה וספרות שקובעת כי חולה יכול לסמוך על חוות דעת הרופא המטפל בבית החולים. אולם לא צויין, כי לא ניתן להסתמך על ייעוץ חיצוני. יתר על כן, לא מדובר בעניינו על טיפול חריג שייתכן וניתן היה להקטין עלותו או על טיפול שלא נצרך. אין לטעון כאילו התובעים לא ניסו להקטין את הנזק, אלא היפוכם של דברים. התובעים ניסו להציל חיי המנוח חרף הכרוך בכך, בטיפול שהמומחה קובע כי אכן היה מוצדק. לאור כל האמור, מסקנתי הינה, כי מסקנותיו של המומחה מקובלות עלי ואני דוחה טענות הנתבעים בכל הקשור לכך, לרבות הנטען בענין הבדיקות המקדמיות. שיעור הפיצוי

10. לאור הצהרת ב"כ הנתבעות, כפי שפורטה לעיל, דומני כי אין מקום להדרש לשאלת שיעור הפיצוי. יחד עם זאת ציינתי כי לענין ההוצאות כפי שנדרשו בגין טפול במנוח, הדרישה הינה סבירה ואין מקום להפחית מאשר נדרש ע"י התובעים.

זאת הן לאור אשר נטען על ידם והן בנסיבות הענין.

לענין טענת הנתבעות, כי אין לפסוק גם פיצוי מלא בגין נזק שאינו ממוני וגם בגין אישפוז, הרי דבריו אלו נסמכים הן על הוראות חוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975 (להלן: החוק), לאור האמור בסעיף 4 לחוק, והן, לכאורה, על האמור בתקנות הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים (חישוב פיצויים בשל נזק שאינו נזק ממון), תשל"ו-1976 (להלן: התקנות).

לענין זה, ראה ע"א 589/89 רקוביזקי נ. יעקובוב ואח', פ"ד מז(726, 737) 1. כן ראה מאמרו של דניאל מור "פיצוי נפגעי תאונות דרכים בגין נזקי גוף לא ממונים" עיוני משפט ו, 397. כמו כן, לאור האמור בע"א 184/80 אייגלר ואח' נ. המגן חב' לבטוח בע"מ בע"מ פ"ד לה(518) 3 לכאורה, לא חרג מתקין התקנות מאשר הסמיכו המחוקק.

עם זאת, יש לבחון את הוראות החוק מחד, והוראות התקנות, מאידך.

בהתאם לחוק, נקבע סכום מקסימלי, אשר אומנם רשאי שר המשפטים להגדיל סכום זה (ס' 4(א)(3) לחוק), אולם, השר לא הגדיל סכום זה. בנסיבות אלו עולה, שנפגע אינו יכול לקבל פיצוי מעבר לסכום המקסימלי. לכן, ולא בכדי, קובעת תקנה 2 לתקנות, כי בקשר לחישוב הפיצויים, יש לקחת בחשבון, יחד - את אשר זכאי הנפגע בגין אישפוז לפי תקנה 2(א)(1) וכן אשר זכאי הוא, לפי האמור בתקנה 2(א)(2) בגין אחוזי נכותו.

אם היינו דנים בנפגע שלא עבר את גיל ה-30 ואשר נקבעה לו נכות צמיתה של 100%, או אף יותר, הרי יפסק פיצוי בגין נזק שאינו נזק ממון בשיעור המקסימלי של פיצוי שכזה, כפי שנקבע בחוק.

אולם, בעניינו, שהמנוח, עבר גם עבר, את הגיל הקובע בעת התאונה, הרי לאור תקנה 3, סכום הפיצויים לפי תקנה 2(א)(2) מופחת בהתאם לאמור בתקנה 3.

נשאלת השאלה, האם מעת שנקבע האמור בתקנה 3, הסכום המקסימלי לפי החוק קטן בהתאם לאמור בתקנה 3 או שמא הסכום המקסימלי נשאר בעינו, אולם בגין פיצוי על אחוזי הנכות - שיעורו המקסימלי יהיה קטן בהתאם לתקנה 3.

בתקנה 2(א) רישא, צויין "בכפוף לאמור בתקנה 3, סכום הפיצויים יהיה סה"כ של אלה...". תקנה 3 משנה באמור בתקנה 2(א)(2) בלבד ולא בכל הקשור לפיצוי בגין האמור בתקנה 2(א)(1).

נמצאנו למדים, כי מתקין התקנות לא שינה את השיעור המקסימלי, אולם, בדרכי החישוב קבע פיצוי מופחת בהתחשב בהפחתת הגיל. כפי שנקבע בע"א 184/80 הנ"ל, מדובר על מבחני חישוב בלבד (ראה: בעמ' 525), ולאור זאת שמדובר בחישוב בלבד, נקבע שאכן מתקין התקנות לא חרג מסמכותו.

אולם, כפי שמתקין התקנות לא רשאי לקבוע סכום מקסימלי לפיצוי, העולה על אשר נקבע בחוק, אלא אם היה מפעיל סמכותו בהתאם לחוק ובתנאים שנקבעו בו - דבר שלא נעשה, כך לא מפחית מחוקק המשנה את השיעור המקסימלי, אלא קובע מבחנים לדרך חישובו.

סבורני, כי לאור הגבלת הפיצוי, יש לפרש את התקנות פרוש מצמצם, בכל הקשור לחישוב המפחית מקבוע בחוק. לאור זאת, סבורני, כי מתקין התקנות לא התכוון, לכאורה, לקבוע שיעור מקסימלי שונה ביחס למכלול הפיצוי בגין נזק שאינו ממון, אלא יש לפרש את תקנה 3 כמתייחסת לאשר אמור בה - ובה בלבד. דהיינו, הפחתת הפיצוי בגין האמור בתקנה 2(א)(2) בלבד.

אם לאחר ההפחתה נותר עדיין "מרווח" בין אשר נפסק בגין נזק זה לאור ההפחתה, לבין הסכום המקסימלי לפי החוק, ניתן להוסיף את הפיצוי בגין האשפוז עד למקסימום הקבוע בחוק. סבורני, כי התיחסות שכזאת תפתור חלק מההתהוות המועלות בספרות המשפטית, בכל הקשור לקביעת התעריפים הקבועה, בהתעלם מענינו האינדיבידואלי של הנפגע.

11. הנפקות בין שתי הגישות ישימה במקרה דנן.

במקרה שלפנינו, הפיצוי בגין האשפוז והפיצוי בגין אחוזי הנכות הרפואית, בהפחתת גיל, אינם מגיעים לסכום המקסימלי.

בנסיבות אלו, ולאור אשר פורט לעיל, סבורני שהמנוח היה זכאי לשני הסכומים גם יחד, וכי אין לקבוע, כטענת ב"כ הנתבעים, כי הפיצוי המקסימלי הינו הפיצוי לפי תקנה 2(א)(2) בהפחתת גיל.

ודוק, פיצוי בגין הפחתת גיל, בהתייחס לתקנה 2(א)(2) הוא המופחת לאור תקנה 3, ולא שיעור הפיצוי הכולל לו זכאי הנפגע.

12. לאור האמור, מקובל עלי האמור בסכומי התובעים בכל הקשור לשיעור הנזק, ובהתחשב במועד עריכתו, אני מורה כדלקמן:

א. אני מחייב את הנתבעות לשלם לתובעים - 175,379 ש"ח בצרוף הפרשי הצמדה וריבית כחוק מיום 1.4.98 ועד למועד פסק הדין.

ב. שכ"ט עו"ד בשיעור של 13% בתוספת מע"מ, על הסכום האמור נכון למועד פסק הדין.

ג. לסכומים האמורים, יתווספו הפרשי הצמדה וריבית מהיום ועד התשלום בפועל.

ד. בנוסף, אני מחייב את הנתבעות לשלם לתובעים הוצאות משפט בצרוף הפרשי הצמדה וריבית מעת ההוצאה ועד התשלום בפועל.

המזכירות תמציא עותק מפסק הדין לב"כ הצדדים.

ניתן היום, כ"ב בטבת תשנ"ט, (10 בינואר 1999), בהעדר הצדדים.